

ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНА ПРОМИСЛІВІСТЬ — галузь *машинобудування*, що здійснює наукове обґрунтування, конструкторське розроблення та виготовлення машин, апаратів, пристроїв, призначених для виробництва, перетворення, передавання, розподілу і споживання електроенергії. Виникла у 1870-х рр., на основі досягнень *електротехніки*, зокрема розповсюдження дрот. електрич. зв'язку та електрич. освітлення. Е. п. стала матеріал.-тех. базою електрифікації, мала вирішальне значення для проведення механізації й автоматизації всіх галузей нар. господарства. Швидкі темпи розвитку економіки зумовили виокремлення здобутків Е. п. в *електронному приладобудуванні*, *трансформаторобудуванні*, *електромашинобудуванні*, радіотех. і електрон. промисловості, виробництві автотрактор. електроустаткування, кабел., акумулятор. продукції, електрозварювал. устаткування. Загалом Е. п. випускає понад 80 тис. найменувань продукції, виробництво якої спеціалізовано бл. 40 галузями та підгалузями. Бл. 25 % продукції виробляється для житл.-комунал. господарства. У світі Е. п. сконцентрована переважно у високорозвинутих країнах. Розміщення підприємств тяжіє до наук. центрів і великих міст. Окремі підприємства успішно працюють і в невеликих містах або с-щах за умови наявності висококваліфік. кадрів. До 1917 на території України існувало 4 заводи Е. п. — кабел. у Києві (засн. 1900, від 1993 — ЗАТ «Укркабель», 2006 ліквідовано), електроламп. у Львові (1972 увійшов до складу ВО (нині ВАТ) «Імпульс»), електромех. (1887–1915 — у Ризі) у Харкові (нині держ. підприємство *Харківський електромеханічний завод*), ізоляторно-фарфор. (1886–1915 — у Ризі) у Слов'янську (нині ВАТ «Слов'янський завод високовольтних ізоляторів», Донец. обл.). У 1920–30-х рр. розширено діючі та побудовано нові заводи, які довелося відбудовувати у післявоєнний час. Нині Україна має виробництво продукції всіх осн. підгалузей Е. п. До 1990-х рр. укр. підпр-ва, що входили до електротех. комплексу СРСР,

мали спеціаліз. характер, що враховував потреби внутр. галузей пром-сті та нар. господарства республіки (вугіл., нафтогаз., металург. пром-стей, с. господарства тощо). Україна й донині пов'язана з підприємствами ін. пострад. країн необхідністю отримання низки комплектуючих виробів, напівфабрикатів чи матеріалів Е. п. Осн. галуз. центри сконцентровані у Харків., Запоріж., Донец., Луган., Хмельн., Херсон. обл. Серед найбільших підприємств — ЗАТ «ВО «Бердян. кабел. завод»» (Запоріж. обл., див. *«Азовкабель»*), ВАТ *«Запоріжтрансформатор»*, *«Перетворювач Запорізький завод»*; Львів. ВАТ «Імпульс»; ТОВ *«Ватра»* (корпорація, Тернопіль); держ. підприємства Харків. електромех. завод, *«Електроважмаш»*, ВАТ *«Харківський електротехнічний завод «Укр-електромаш»*», *«Електромашина»*, ЗАТ *«Південкабель»* (усі — Харків); ВАТ *«Полтавський завод газорозрядних ламп»*, *«Електромотор»* (Полтава); ВАТ *«Каховський завод електрозварювального устаткування»*, ТОВ *«Новокаховський електромашинобудівний завод»*, (обидва — Херсон. обл.); ВАТ *«Укрелектроапарат»* (Хмельницький), ТОВ *«Кам'янець-Подільський кабельний завод»* (Хмельн. обл.); ВАТ *«Слов'ян. завод високовольт. ізоляторів»*; ВАТ *«Рівненський завод високовольтної апаратури»*; ВАТ *«Етал» Науково-виробниче об'єднання»* (м. Олександрія Кіровогр. обл.). Розвинена мережа галуз. н.-д. установ, зокрема діють *Вибухозахисного та рудникового електрообладнання Український науково-дослідний, проектно-конструкторський і технологічний інститут* (Донецьк), *Трансформаторобудування Український науково-дослідний, проектно-конструкторський та технологічний інститут* (Запоріжжя). Підпр-ва та НДІ Е. п. співпрацюють з Інститутом електрозварювання НАНУ та Інститутом електродинаміки НАНУ (обидва — Київ). Низку розробок укр. електротехніків відзначено Ленін. преміями, Держ. СРСР та України.

І. С. Калиниченко

Бібліографічний опис:

Електротехнічна промисловість / І. С. Калиниченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17782>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).